

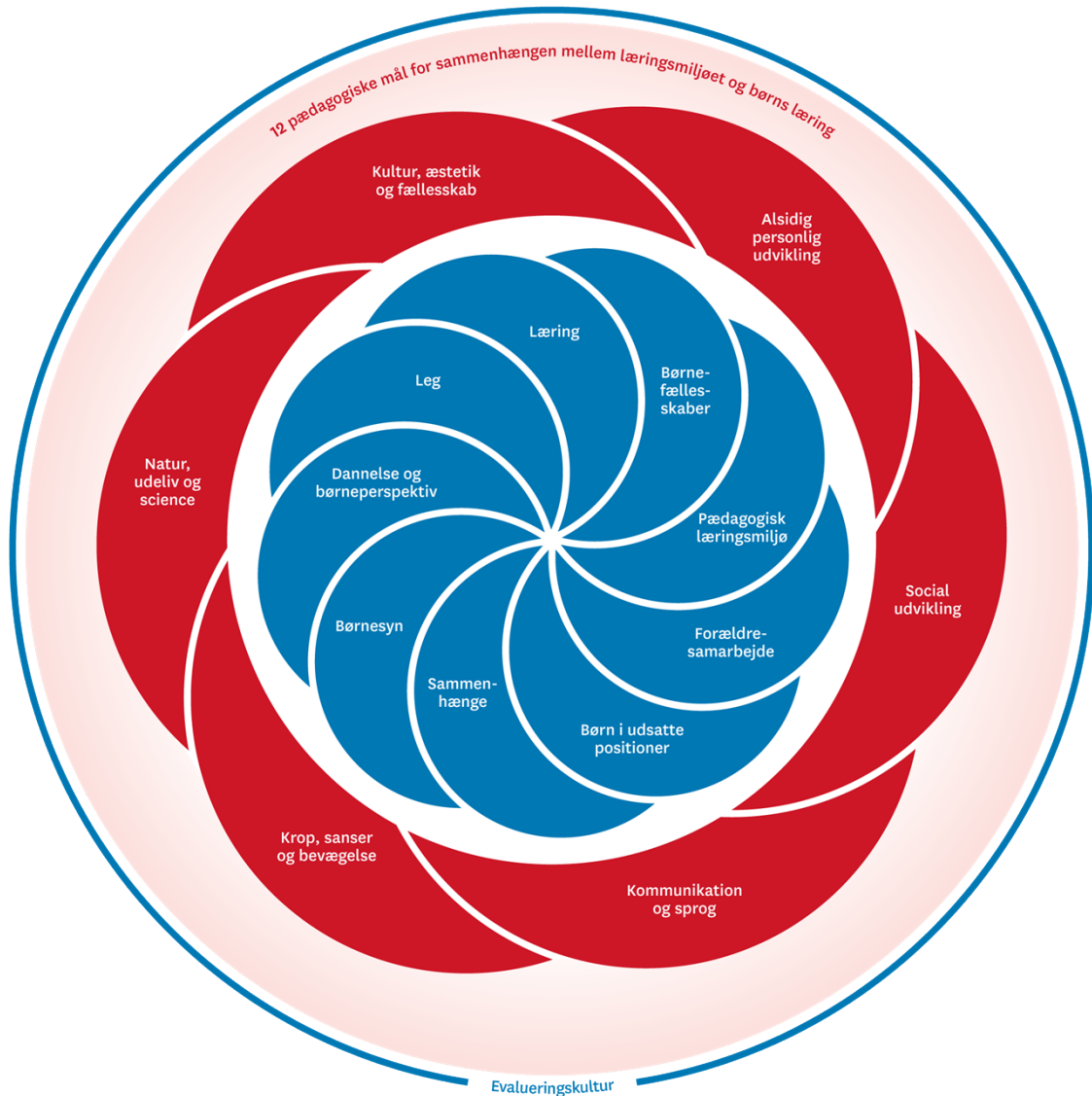
Pædagogisk læreplan for Børneinstitution HCA-Seden-Agedrup 2020

HCA-Seden-Agedrup

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske Læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Mission for dagtilbud i Odense Kommune

- At kunne tilbyde alle børn et dagtilbud.
- At skabe høj kvalitetstilbud, som er udviklende for alle børn.

Vision for dagtilbud i Odense Kommune

- Dagtilbuddene i Odense Kommune tilbyder inkluderende og legende udviklings- og Læringsmiljøer, som alle børn profiterer af.
- Alle børn og forældre møder og er i dialog med medarbejdere og ledere, som er fagligt kompetente, reflekterende, anerkendende og innovative.

Børneinstitution HCA-Seden-Agedrup består af 9 børnehuse

- Atlantis Børnehus
- Bøgelund Børnehus + Bus
- Evigglad Børnehus
- Hvenekilden Børnehus
- Fjordager Børnehus
- Fridasholm Børnehus
- Kildegården Børnehus + Muldvarpen
- Pilebækken Børnehus
- Seden Børnehus

Vores Vision er at

"Vi vil være kendt for anerkendende udviklingsmiljøer af høj kvalitet"

Det betyder i praksis, at voksne:

- Møder børn anerkendende, nysgerrigt og guidende.
- Sikrer at alle børn føler sig betydningsfulde og er en vigtig del af et fællesskab.

Vores bærende værdi er

"Professionel" (ud fra et børneperspektiv)

- At medarbejdere og leder arbejder systematisk og fagligt reflekteret – så Læringsmiljøerne kontinuerligt tilpasses det enkelte barn og hele børnegruppens behov i forhold til deres udvikling og trivsel.

Vores formulerede kerneopgave er

"Alle børn skal føle sig forstået og udfordret. Gennem leg og læring skal de opleve sig betydningsfulde – både alene og med hinanden."

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk Læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk Læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske Læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, rammer og indhold, side 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

I Odense Kommune samarbejder vi om at ruste alle børn til at blive kompetente og aktive medborgere, uanset hvilke forudsætninger de hver især har.

Vi tager afsæt i et dansk barnesyn, hvor barndommen i sig selv er en betydningsfuld fase i livet, og hvor leg, livsglæde og basal tryghed er vigtige kerneværdier. Alle børn skal opleve små og store sejre. Blandt andet ved at møde udfordringer af forskellig karakter, der fremmer børnenes kreative, musiske og skabende sider. Det er med til at give børnene en robusthed, så de bedre håndterer hverdagens konflikter og krav.

Gennem inspirerende Læringsmiljøer og leg i fællesskaber motiverer vi børnene til at afsøge muligheder og grænser, som udvikler dem både mentalt, socialt og fysisk. Vi anerkender og respekterer børnenes spontane og selvorganiserede leg. Dermed får legen en betydelig plads i hverdagen, hvor vi er ansvarlige og opmærksomme på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig.

Vi er ambitiøse i forhold til alle børns udvikling og læring, hvad enten de har særlige behov eller særlige talenter. Det betyder, at vi med afsæt i børns forskellige måder at lære på, arbejder med didaktiske metoder, som motiverer til læring.

Vi tilrettelægger inspirerende Læringsmiljøer med høj faglig kvalitet, som understøtter og udfordrer alle børn optimalt i forhold til deres udviklingspotentialer og fremmer deres kreative og skabende virkelyst. Sammen skaber vi de bedst mulige organisatoriske rammer og Læringsmiljøer, der gør at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer.

I Odense Kommune har vi udvalgt fire karaktertræk, der er særligt vigtige i børns dannelse: **Vedholdenhed, Nysgerrighed, Selvstændighed og Medmenneskelighed.**

Ved at styrke de fire karaktertræk ved børnene, ruster vi dem til at stå på egne ben, udholde og mestre udfordringer, selv opdage og udforske nye løsninger, deltage aktivt i fællesskaber, etablere holdbare relationer og forholde sig kritisk og reflektivt til situationer.

Alle børn har styrker, er nysgerrige og interesserer sig for noget. Vi ser og anerkender alle børn, for det de er.

Lokal praksis og eksempler

I Børneinstitution HCA-Seden-Agedrup har vi opsat nedenstående rammer for at arbejde med lovgivningens centrale elementer. Først udfolder vi elementerne i vores egen kontekst og efterfølgende opsætter vi eksempler på refleksionsspørgsmål, som kan stilles for at understøtte medarbejdere og ledelse i at få tænkt elementerne ind i tilrettelæggelsen af dagsstrukturen og de pædagogiske Læringsmiljøer.

- [Børnesyn og Børneperspektiv](#)

Vi ser børn som selvstændige individer, der har værdi i sig selv. Vi arbejder derfor med at skabe rum for, at det enkelte barn og børnegrupperne har tid, rum og ro til at tilegne sig verden, dels på egne betingelser, og dels ved at have fagligt dygtige voksne omkring sig, der kan sikre Læringsmiljøer hvor alle børn trives, oplever nærvær/anerkendelse, har passende udfordringer, kan se mening og som har indflydelse på eget liv. Børn skal føle sig forståede, være aktive medskabere af egen læring og støttes i at være nysgerrige og undrende.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter det intenderede børnesyn og børneperspektivets udfoldelse i vores 9 børnehuse:

- Hvordan understøtter vi systematisk og organisatorisk, at børn i alle vores børnehuse oplever forstående, nærværende, anerkendende og omsorgsfulde relationer, hvor de samtidig bliver udfordret tilpas?
- Hvordan understøtter vi, at alle børn føler sig som betydningsfulde deltagere i forskellige fællesskaber?
- Hvordan støttes børnene i, at undre sig og være spørgende, når de møder noget de ikke forstår eller som er anderledes i forhold til det de er vant til?
- Hvordan sikrer vi, at vores børnesyn og børneperspektiv ALTID er afsættet i vores faglige praksis?
- Eventuelt andre relevante refleksionsspørgsmål.

- [Dannelse](#)

Vi dannes hele livet – **MEN** det basale fundament bliver grundlagt i de tidlige år. Da godt 90% af alle børn i Danmark går i dagtilbud sker en stor del af dannelsen i vores børnehuse, i tæt samarbejde med forældrene. Det er noget vi vægter meget højt. Der arbejdes systematisk med de 4 karaktertræk, som er identificeret i Odense Kommunes Dannelsesstrategi:

***Vedholdenhed:** Barnet er robust, har selvdisciplin, kan koncentrere sig, evner udholdenhed, er ihærdig, evner at anstrenge sig, kan fordybe sig, udviser viljestyrke, tålmodighed og tillid til egne handlemuligheder.

***Nysgerrighed:** Barnet er åbent, har lyst til læring, er videbegærlig, kan løse problemer, er kreativt, kan motivere sig selv og evner at forundre sig.

***Mod:** Barnet er selvstændigt, tør stå på egne ben, har integritet, er ansvarligt, er eventyrligt, har vovemod, er engageret, evner at reflektere og regulere sig selv.

***Medmenneskelighed:** Barnet er empatisk, evner anerkendelse, udviser tolerance, udviser samhørighed, er inkluderende, er omsorgsfuld, udviser respekt og ligeværd.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter intentionerne med dannelsesstrategiens udfoldelse i vores 9 børnehuse:

- Hvordan understøtter vi systematisk og organisatorisk, at alle børn får oplevelsen af at mestre, at være vedholdende, modig, nysgerrig og medmenneskelig?
- Hvordan arbejder vi for, at de 4 karaktertræk altid er medtænkt i tilrettelæggelsen af vores praksis?
- På hvilken måde involverer vi forældrene i samarbejdet omkring deres barns dannelsesrejse?
- Eventuelt andre relevante refleksionsspørgsmål.

▪ Leg og børnefællesskaber

Legen har værdi i sig selv. Når børn leger, så er de på hårdt arbejde – de spilder ikke tiden. Det siger flere forskningsstudier:

- **Sommer og Klitmøller:** "Børn der har gået i daginstitutioner, der er legebaserede (fri og udviklende leg) klarer sig bedre i skolen (bl.a. i matematik, sprog, science), end børn der har gået i daginstitutioner der laver skoleaktiviteter".
- **Lene Tanggaard** (i forskning om læring): Læring handler altid om noget. Vi lærer bedst når vi ikke koncentrerer os om at lære (men i stedet om genstanden for læring) fx legen.

Hvad lærer børn egentligt ved at lege?

- Legen understøtter udvikling indenfor felter som fantasi, kreativitet, sprog, selvregulering, koncentration, planlægning og socialitet.

- Fantasi og kreativitet kommer ikke af sig selv – det opstår bl.a. igennem legeaktiviteter. Albert Einstein sagde: "Fantasi er vigtigere end viden" – fordi det er vigtigt at kunne forestille sig løsninger på udfordringer, som ikke er tænkt endnu. Dette efterspørges samfundsmæssigt.
- Leg = at udvikle modstandsdygtighed. Børn øver sig i at håndtere at blive afvist, ikke altid at få egne ideer igennem, men udvikle bedre løsninger sammen med andre (forhandle).
- Leg = kilde til alle senere former for kreativitet (som kræver symbolsk tænkning) og er overgangen til abstrakt tænkning.

I børnehuse veksles der hovedsageligt mellem to tilbud – alt efter hvad det enkelte barn eller børnefællesskaberne har brug for:

- Regelleg – de voksne sætter rammen for legen – vokseninitierede aktiviteter / lege
- Børns spontane lege – leg på børnenes egne præmisser – børneinitierede aktiviteter / lege

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter leg og udviklende børnefællesskaber

- Hvordan understøtter vi systematisk og organisatorisk, at legen bliver et centralt element i alle de Læringsmiljøer, vi opsætter rammer for?
- Hvordan arbejder vi for, at børnene og børnefællesskaberne får indflydelse på og medbestemmelse i forhold til egen læring, med legen som det bærende element?
- Eventuelt andre relevante refleksionsspørgsmål.

Pædagogisk Læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk Læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske Læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk Læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Når vi tilrettelægger et pædagogisk Læringsmiljø, har vi gennem hele dagen fokus på daglige rutiner, organisering og børnenes læring. Vi har et bredt pædagogisk blik for, at hverdagssituationerne bevidst benyttes som et centralt omdrejningspunkt for børnenes leg og læring gennem hele dagen.

Vi arbejder i fagprofessionelle læringsfællesskaber, hvor vi deler viden og refleksioner. Og vi evaluerer egen praksis som basis for vores faglige udvikling. Gennem professionelle læringsfællesskaber har vi mod til at forstyrre hinandens praksis, og vi har en grundlæggende vilje til at skabe forandring. Viden, refleksion og evaluering gør os i stand til at fokusere på sammenhængen mellem det aktuelle Læringsmiljø og børnegruppens behov og udbytte. Den nye viden bruger vi til at justere Læringsmiljøer og praksis.

Lokal praksis og eksempler

Vi har i Institution HCA-Seden-Agedrup valgt, at vi bruger vores Kaizentavler, som refleksionsværktøj i forhold til kontinuerligt at forbedre den pædagogiske praksis og Læringsmiljøerne, og ikke mindst for at

fastholde en professionel læringskultur i alle børnehuse. Det medarbejdere og ledere arbejder systematisk med er, at evne:

- **at udvælge fokus for og formål med den evaluering de har udvalgt.**
Hvilken pædagogisk praksis er vi nysgerrige efter at vide mere om og udvikle? Hvad er vores formål – hvad forventer vi at børnene oplever og erfarer?
- **at undersøge hvordan et Læringsmiljø ser ud i praksis.**
Hvordan vil vi undersøge, hvad børnene oplever? Hvilke tegn tror vi, der vil være på, at Læringsmiljøet giver alle børn passende udfordringer? OG hvilken dokumentation vil vi indsamle for at undersøge, hvordan Læringsmiljøet imødekommer alle børns behov?
- **at vurdere hvad de har lært om Læringsmiljøet og om det de har fundet ud af, kalder på ændring i praksis.**
Hvad viser den pædagogiske dokumentation om hvordan Læringsmiljøet imødekommer alle børns behov? Hvad kan vi lære af det, set i forhold til de mål vi arbejder henimod?
- **at involvere forældrene i udvikling af børnenes lege / Læringsmiljøer hele dagen.**
Herunder de 6 læreplanstemaer.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter skabelse af pædagogiske Læringsmiljøer, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes

- Hvordan skaber vi en professionel læringskultur, hvor der systematisk reflekteres og dokumenteres over sammenhængen mellem kvaliteten af de pædagogiske Læringsmiljøer og børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse?
- Hvordan organiserer vi arbejdet, så vores fokus er på børnenes og børnefællesskabernes individuelle behov for støtte, guidning og udfordring i deres leg og aktiviteter?
- Hvordan arbejder vi for, at refleksion over egen og fælles praksis bliver en naturlig del af vores hverdag? Hvordan støtter vi hinanden i at være gode rollemodeller?
- Hvilke data er meningsfulde at indsamle og tage udgangspunkt i, når vi skal reflektere over vores daglige pædagogiske arbejde og børnenes udbytte heraf?
- Hvordan involveres børnene i den løbende refleksion og dokumentation?
- Eventuelt andre relevante refleksionsspørgsmål.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

I Odense Kommune er alle forældre i løbende dialog med medarbejdere og ledere i dagtilbud om, hvordan man i fællesskab kan fremme børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Definition

Begrebet forældresamarbejde er i Odense Kommunes dagtilbud erstattet af: Samarbejde mellem forældre og dagtilbud.

Det skaber nye perspektiver og fokuserer det fælles ansvar i samarbejdet mellem forældre og dagtilbud.

Ledere og medarbejdere har fortsat det overordnede ansvar for at involvere forældrene ved at invitere til samarbejde.

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi støtter forældre i at være grundsten i deres barns liv.

Vi forventer, at alle forældre involverer sig aktivt i deres barns udvikling, og vi giver dem mulighed for at tage et afgørende medansvar. Vi sørger for, at forældrene kender deres indflydelse på dannelsen af gode børnefællesskaber, hvor alle børn samt børnegruppen som helhed er ligeværdige deltagere.

Forældre er de vigtigste personer i ethvert barns liv, og det er forældrene, der har det primære ansvar for deres barns opvækst.

Forældrene er f.eks. nøglepersoner i deres barns sprogudvikling. Vi går derfor i dialog med forældrene om, hvordan de kan understøtte barnets sproglige udvikling.

Lokal praksis og eksempler

I institution HCA-Seden-Agedrup arbejder vi ud fra en fælles samtalemiddel der er udviklet for at se det hele barn, styrke forældresamarbejdet og skabe dialog om barnets trivsel og udvikling. Samtalemidlet består af 3 dele. En forældredel, en personale del og en udviklingsplan. Vi har en forventning om at alle forældre tager et medansvar for deres barns trivsel og udvikling i dagtilbuddet, derfor er der en gensidig forventning om, at alle møder velforberejede op til samtalen.

Som forældre kan man forvente et minimum af samtaler. I integreret institutioner tilbydes forældrene som minimum 5 samtaler og i 3-6 års institutioner tilbydes forældrene som minimum 3 samtaler, gennem hele barnets institutionsliv.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske Læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk Læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

- I Odense kommune handler vi altid på børn i udsatte positioner.
- Vores fokus er på de inkluderende Læringsmiljøer.
- Vi involverer altid forældre og relevante tværfaglige samarbejdspartnere i det øjeblik, vi vurderer, at et barn er i en udsat position.
- Vi er opsøgende i forhold til at få relevant viden om børn i udsatte positioner, men også på at videregive relevant viden til relevante samarbejdspartnere. Dette er også i fokus, når vi skal modtage eller overlevere børn i udsatte positioner til dagtilbud eller skole.
- Vi har Læringsmiljøpædagoger, som bidrager til at perspektivere og kvalificere de pædagogiske Læringsmiljøer således, at de tager højde for børn i udsatte positioner og for børns forskellige forudsætninger.
- Vi er professionelle og har fokus på kerneopgaven til gavn for alle børn.
- Vores mission er at skabe høj kvalitetsdagtilbud, som styrker udviklingen hos alle børn.

Definition

Børn i udsatte positioner kan f.eks. være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med særlige behov, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet, børn hvis forældre ligger i skilsmisse, børn med en alvorligt syg søskende, mor eller far, børn der er anbragt uden for hjemmet m.fl. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særlig betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Nogle gange kan det være en fordel at give et udsat barn plads og rum til at indgå i mindre gruppesammenhænge. Børn kan være i en udsat position i kortere eller længere perioder.

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Alle børn kan i perioder af deres liv, befinde sig i en udsat position. Det kan betyde, at børn i en kortere eller længere periode oplever livsomstændigheder som påvirker deres dannelse, udvikling, læring og trivsel.

Vi tager aktivt ansvaret for at iværksætte en tidlig og rettidig indsats, så børnene udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab. Det sker i et tæt og koordineret samarbejde med forældrene. Vi etablerer differentierede lege og Læringsmiljøer, der sikrer at alle børn kan deltage og opleve at være betydningsfulde.

Lokal praksis og eksempler

Internt:

I Børneinstitution HCA-Seden-Agedrup har de fleste medarbejdere og Daglige Pædagogiske Ledere været igennem et uddannelsesforløb: Diplommodulet "Social inklusion".

Derudover har vi haft egne kompetenceudviklings-forløb, hvor vi har optimeret fysiske Læringsmiljøer, samt organisering og systematisk refleksion over praksis i vores børnehuse, til at understøtte en anerkendende og inkluderende tilgang til alle børn.

Eksternt:

Vi har derudover, sammen med tværfaglige samarbejdspartnere, etableret faglige sparringsrum, så vi hele tiden bliver styrket i at fastholde høj faglig kvalitet i alle Læringsmiljøer og dagsorganiseringer, der omgiver børnene.

Vi ser alle børn som selvstændige individer, med forskellige forudsætninger for at udvikle sig og lære og med forskellige behov. De har derfor brug for noget forskelligt, fra de voksne der er omkring dem, nøjagtigt ligesom voksne. Alle børn kan i kortere eller længere perioder komme i en særlig udsat og sårbar situation. Dette har vi særligt øje på og handlekraft i forhold til.

Forslag til at alle børn gives mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Alle børn vil som udgangspunkt rigtig gerne samarbejde med deres omgivelser, og gør de det på en uhensigtsmæssig måde (fx slår, skubber og bider) ser vi det som udtryk for, at barnet / børnegruppen har en sund reaktion på noget usundt barnet / børnegruppen befinder sig i.

Adfærden er et råb om hjælp og vi hjælper børnene ved at:

- Se bag om handlingen og prøve at forstå intentionen. Det er først, når vi har forstået børnenes intention, at vi bliver i stand til at hjælpe (hvad vil de gerne? Fx være med til at lege, eller have det legetøj de andre leger med).
- Vise barnet at vi er der for at hjælpe barnet med at få andre handlemuligheder: "Hov du kom til at slå, det går ikke. Du vil gerne være med i deres leg – Hvad kunne du gøre i stedet? Skal jeg hjælpe dig med at spørge? OG hvis barnet oplever afvisning, så at guide barnet til noget andet – måske noget der kunne gøre barnet interessant for andre børn.
- Oversætte barnets handling for de andre børn, så de forstår intentionen – og indbyde dem til at hjælpe: "Hov der kom X til at slå, hun ville bare SÅ gerne være med til at lege. Hvordan kan vi hjælpe X til at være med? Hvad kunne hun gøre i stedet for?"
- Opfordre forældrene til at hjælpe. Hvordan responderer forældrene på at deres børn fortæller at andre børn slår? Hvad kan være hjælpsomt at sige?: "Kom X lige til at slå? Det er ikke okay – måske hun blev ked af det, eller bare ville være med til at lege? Hvad gjorde du for at hjælpe X? Hentede I en voksen, som kunne hjælpe jer? Hvad gør hun som er sjovt?"

Den måde vi voksne møder børnenes fortællinger på, har afgørende betydning for hvordan børnene bliver i stand til at løse deres konflikter i børnehuset og danne gode tillidsfulde relationer. Vi kan enten hjælpe dem til at blive gode problemløsere eller det modsatte. Så det er vigtigt at overveje, hvilken rollemodel vi ønsker at være.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk Læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske Læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

I Odense Kommune oplever børnene sammenhæng og kontinuitet i deres hverdag.

Definition

Arbejdet med at tilrettelægge et pædagogisk Læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til SFO / børnehaveklassen, skal tage udgangspunkt i den styrkede pædagogiske læreplan. De seks læreplanstemaer har tæt sammenhæng med de indholdselementer, der arbejdes med i børnehaveklassen. At skabe sammenhæng til SFO / børnehaveklassen kan f.eks. handle om børnenes trivsel, arbejdet med børnefællesskaber og at understøtte børns lyst til at lære og deres mod på nye oplevelser, fordi det er elementer, der er centrale på tværs af dagtilbud og skole.

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi etablerer Læringsmiljøer, der giver barnet de bedste forudsætninger for at starte i skole. Ligeledes etablerer skolen Læringsmiljøer, der er klar til at tage imod børnene fra dagtilbuddet. Dagtilbud og skoler i Odense Kommune arbejder med afsæt i tre politisk prioriterede faglige spor; Dannelse, Sprog og Tidlig indsats. Det fælles fokus skaber en god mulighed for at forme en rød tråd i det pædagogiske arbejde.

Børn- og Ungeudvalget har udstukket et sæt fælles retningslinjer for dagtilbud og skoler, for at sikre kvalitet i samarbejdet om sammenhæng i det pædagogiske Læringsmiljø, fra dagtilbuddet til forårs-SFO og børnehaveklasse. Ved at skabe sammenhæng i det pædagogiske Læringsmiljø understøtter vi, at børn oplever større kontinuitet i overgangen fra dagtilbud til forårs-SFO og skole.

I Odense Kommune arbejder hele SFO-området, fra forårs-SFO til SFO2, ud fra den styrkede pædagogiske læreplan for dagtilbud. De styrkede pædagogiske læreplaner for dagtilbud minder indholdsmæssigt om kompetenceområderne for børnehaveklassen. Derved opnår vi en sammenhæng mellem dagtilbud, forårs-SFO og børnehaveklassen.

Vi samarbejder med hinanden og med forældrene for at sikre barnet oplevelsen af en vellykket sammenhæng mellem dagtilbud og skole. Dermed etableres også det bedste afsæt for at videreudvikle barnets sproglige udvikling.

Lokal praksis og eksempler

Børneinstitution HCA-Seden-Agedrup har et forpligtende samarbejde med de tre distriktsskoler i Læringsmiljøet HCA-Seden-Agedrup. Sammen med skolerne har vi udarbejdet et fælles materiale, som

bruges til at understøtte kontinuitet og sammenhæng for børnene, fra vuggestue til skole. Forældre bliver naturligt indbudt i dette samarbejde.

Derudover har vi fundet frem til nedenstående virkemidler, som understøtter et naturligt flow, for børnene fra den ene arena til den anden:

- I Institution HCA-Seden-Agedrup laves der hvert år et forløb for kommende skolebørn, så de får mulighed for at knytte relationer med hinanden på tværs af børnehuse, inden de skal i skole 1. marts. Hvert år i januar og februar måned gennemfører vi et storbørnsprojekt på skolernes matrikel. Vi flytter dermed vores storbørnsprojekt ind på skolerne hver onsdag formiddag, hvor skolens medarbejdere har mulighed for at komme og deltage, så de kender til børnene inden de starter i forårs-SFO. Pædagogisk personale fra børnehuse bliver særligt knyttet op på dette forløb, så de får et godt og indgående kendskab til børnene fra alle børnehuse, og nogle af disse personaler følger børnene ind i forårs-SFO på distriktsskolen, og bliver der sammen med børnene indtil sommerferien – altså 5 måneder.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter kontinuitet og sammenhæng for børnene fra børnehus til skole:

- Hvad kendetegner det fælles pædagogiske miljø mellem os og distriktsskolen? Hvor tilrettelægger vi gensidigt forpligtende samarbejde mellem børnehus og skole, som sikrer Læringsmiljøer for børnene, til understøttelse af deres udvikling, læring og kompetenceudnyttelse?
- Hvordan involverer vi naturligt forældrene i den fælles opgave?
- Eventuelt andre relevante refleksionsspørgsmål.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske Læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske Læringsmiljøer for børn?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi har fokus på fællesskabers betydning på alle niveauer. Det betyder blandt andet, at vi bestræber os på at etablere og indgå i samarbejdsrelationer med civilsamfundet omkring os.

Vi har en åben og eksperimenterende tilgang til samarbejdet med personer fra lokalsamfundet, og vi er nysgerrige efter at vide, hvilke værdier og kompetencer vores samarbejdspartnere byder ind med.

Vores samarbejdspartnere er med til at skabe gode Læringsmiljøer for børnene. De byder hver især ind med forskellige kompetencer og muligheder. Vores primære partnere er forældre, men også lokale foreninger, erhvervslivet, plejehjem samt elever og lærere fra de lokale distriktsskoler.

Lokal praksis og eksempler

Muligheder for naturlig inddragelse af lokalsamfund er meget kontekstafhængigt, alt efter hvor børnehuset er placeret i området.

I Børneinstitution HCA-Seden-Agedrup er nogle børnehuse beliggende tæt på lokale aktører, og har derfor let adgang til kulturlivet, så som foreninger, museer, koncertsal, kulturinstitutioner, biblioteket, torvet, Odense å og diverse parker og grønne områder. Andre børnehuse er beliggende mere yderligt. Her er der lettere adgang til distriktsskolen, foreningslivet, fodboldklub, fiskeklub, grønne arealer og skov. De miljøer der er tilgængelige, når vi åbner lågen og kan gå ud, er selvfølgelig de områder der bliver benyttet mest i hverdagen.

MEN for at udvide paletten af muligheder for børn og medarbejdere, har vi i Institutionen indkøbt elcykler som benyttes flittigt.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter brug af lokalområdets muligheder

- Hvordan indtænkes lokalområdets muligheder i tilrettelæggelse af udviklende Læringsmiljøer for børnene?
- Hvordan inviteres aktører i lokalområdet ind i vores Læringsmiljøer, så børnene profiterer af det?
- Hvordan involverer vi naturligt forældrene i denne fælles opgave?
- Eventuelt andre relevante refleksionsspørgsmål.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske Læringsmiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske Læringsmiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske Læringsmiljøer.

Læringsmiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af Læringsmiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske Læringsmiljø i det pædagogiske Læringsmiljø?

Fælles pædagogisk grundlag i Odense Kommune

Vi møder børn med nærvær og positive forventninger, og vi tager udgangspunkt i et anerkendende ressource-børnesyn. Dermed understøtter vi børnenes Læringsmiljøer og skaber en høj kvalitet i samspillet mellem børn og voksne.

Vi tager ansvar for, at ingen børn bliver mobbet eller udsættes for anden nedværdigende behandling. Det gør vi bl.a. ved at gøre brug af positive anvisninger.

Vi udvikler de fysiske rammer og æstetiske miljøer, så der skabes rum til fordybelse og kreativitet. Vi inddrager børnenes egne stemmer, oplevelser og vurderinger af deres Læringsmiljø i vores pædagogiske praksis.

Lokal praksis og eksempler

I Børneinstitution HCA-Seden-Agedrup tilpasser vi løbende de fysiske Læringsmiljøer efter børnegruppens skiftende behov. Derudover er virkemidler vi bruger til at få øje på børneperspektivet i forhold til det fysiske, psykiske og æstetiske miljø bl.a.:

- Læringsmiljøvurdering.
- Systematisk og løbende observation og gennemgang i forbindelse med Sprogklar forløb – fokus på miljøer der understøtter børns sunde sprogudvikling.
- Systematisk og løbende observation og gennemgang i forbindelse med implementering af den Styrkede Pædagogiske Læreplan – Miljøer der understøtter børns muligheder for at opsøge og blive udfordret i forhold til alle 6 læreplanstemaer hele dagen.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter integrering af det fysiske, psykiske og æstetiske Læringsmiljø i det pædagogiske Læringsmiljø

- Hvordan inddrages børneperspektivet / børns oplevelser af Læringsmiljøet i tilrettelæggelse af udviklende Læringsmiljøer? (I forhold til udviklingsalder og nærmeste udviklingszone)
- Hvordan inviteres børnene til at have indflydelse på Læringsmiljøerne?
- Hvordan er elementer fra alle 6 læreplanstemaer tilgængelige i de fysiske miljøer hele dagen, så børnene frit kan opsøge dem?
- Eventuelt andre relevante refleksionsspørgsmål.
- F.eks. hvordan tænkes det fysiske, psykiske og æstetiske Læringsmiljø ind i rutinerne?

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem Læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske Læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske v børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske Læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Lokal praksis og eksempler

I Institution HCA-Seden-Agedrup har vi sammen med forældreråd og Institutionsbestyrelse besluttet at et særligt fokus er forældresamarbejdet i alle læreplanstemaerne. Medarbejdere og ledelse skal blive bedre til, gennem åbne spørgsmål, at indbyde forældrene til samarbejde om deres barns udvikling, trivsel og læring.

Samtidig arbejder ledelse og medarbejdere i alle børnehusene målrettet med løbende tilretning af de fysiske miljøer, så kravet om at alle børn skal kunne opsøge Læringsmiljøer der repræsenterer de 6 læreplanstemaer hele dagen, er tilgodeset.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter styrket forældresamarbejdspektiv og repræsentation af de 6 læreplanstemaer i Læringsmiljøerne hele dagen

Vi indbyder forældre til refleksion over mulig udfoldelse af læreplanstemaet ”alsidig personlig udvikling” derhjemme, ud fra bl.a. følgende spørgsmål:

- Hvordan vil vi, i vores familie, give plads til at vores barn kan øve sig og blive god til at kunne selv?
- Hvordan hjælper vi vores barn med at øve sig i at håndtere følelser, behovsudsætte og overskride egne grænser?

- Hvilke lege og aktiviteter kan vi tilrettelægge, hvor vores barn vil blive udfordret og skal anstrenge sig lidt ekstra?
- Hvad er i særlig grad vigtigt at samarbejde med børnehus eller skolen omkring, i forhold til mit barns personlige udvikling?

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og Læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske Læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske Læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Lokal praksis og eksempler

I Institution HCA-Seden-Agedrup har vi sammen med forældreråd og Institutionsbestyrelse besluttet at et særligt fokus er forældresamarbejdet i alle læreplanstemaerne. Medarbejdere og ledelse, skal blive bedre til, gennem åbne spørgsmål, at indbyde forældrene til samarbejde, om deres barns udvikling, trivsel og læring.

Samtidig arbejder ledelse og medarbejdere i alle børnehusene målrettet med løbende tilretning af de fysiske miljøer, så kravet om at alle børn skal kunne opsøge Læringsmiljøer der repræsenterer de 6 læreplanstemaer hele dagen, er tilgodeset.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter styrket forældresamarbejdspektiv og repræsentation af de 6 læreplanstemaer i Læringsmiljøerne hele dagen

Vi indbyder forældre til refleksion over mulig udfoldelse af læreplanstemaet ”social udvikling” derhjemme, ud fra bl.a. følgende spørgsmål:

- Hvordan kan vores barn stifte bekendtskab med børn, der lever en anden slags familieliv end vi selv gør?
- Hvor kan vi opsøge oplevelser, der giver vores barn andre indtryk, end dem der falder os lettest at gå til?

- Hvornår vil vi inddrage vores barn i at træffe beslutninger i familien? Hvad skal være voksenbeslutninger – og hvad kan være børnebeslutninger?
- Hvad er i særlig grad vigtigt at samarbejde med børnehus eller skolen omkring, i forhold til mit barns sociale udvikling?

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at Læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske Læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske Læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Lokal praksis og eksempler

I Institution HCA-Seden-Agedrup har vi sammen med forældreråd og Institutionsbestyrelse besluttet at et særligt fokus er forældresamarbejdet i alle læreplanstemaerne.

Medarbejdere og ledelse, skal blive bedre til, gennem åbne spørgsmål, at indbyde forældrene til samarbejde, om deres barns udvikling, trivsel og læring.

Samtidig arbejder ledelse og medarbejdere i alle børnehusene målrettet med løbende tilretning af de fysiske miljøer, så kravet om at alle børn skal kunne opsøge Læringsmiljøer der repræsenterer de 6 læreplanstemaer hele dagen, er tilgodeset.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter styrket forældresamarbejds perspektiv og repræsentation af de 6 læreplanstemaer i Læringsmiljøerne hele dagen

Vi indbyder forældre til refleksion over mulig udfoldelse af læreplanstemaet ”kommunikation og sprog” derhjemme, ud fra bl.a. følgende spørgsmål:

- Hvordan øver vi samtalen med vores barn? Lærer det både at lytte og at udtrykke sig?
- Hvor har vi anledninger i hverdagen til at lytte til og være undersøgende på hvad vores barn gerne vil fortælle os om?
- Hvilke bøger, spil, film, sange har vi / kan vi, hvor der leges med sproget i form af rim, remser, fortælling, kropssprog?
- Hvad er i særlig grad vigtigt at samarbejde med børnehus eller skolen omkring, i forhold til mit barns kommunikative og sproglige udvikling?
- Hvordan tilgodeser vi, at alle børn kan opsøge Læringsmiljøer, der repræsenterer de 6 læreplanstemaer hele dagen?

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske Læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske Læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Lokal praksis og eksempler

I Institution HCA-Seden-Agedrup har vi sammen med forældreråd og Institutionsbestyrelse besluttet at et særligt fokus er forældresamarbejdet i alle læreplanstemaerne.

Medarbejdere og ledelse, skal blive bedre til, gennem åbne spørgsmål, at indbyde forældrene til samarbejde, om deres barns udvikling, trivsel og læring.

Samtidig arbejder ledelse og medarbejdere i alle børnehusene målrettet med løbende tilretning af de fysiske miljøer, så kravet om at alle børn skal kunne opsøge Læringsmiljøer der repræsenterer de 6 læreplanstemaer hele dagen, er tilgodeset.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske Læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske Læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Lokal praksis og eksempler

I Institution HCA-Seden-Agedrup har vi sammen med forældreråd og Institutionsbestyrelse besluttet at et særligt fokus er forældresamarbejdet i alle læreplanstemaerne. Medarbejdere og ledelse, skal blive bedre til, gennem åbne spørgsmål, at indbyde forældrene til samarbejde, om deres barns udvikling, trivsel og læring.

Samtidig arbejder ledelse og medarbejdere i alle børnehusene målrettet med løbende tilretning af de fysiske miljøer, så kravet om at alle børn skal kunne opsøge Læringsmiljøer der repræsenterer de 6 læreplanstemaer hele dagen, er tilgodeset.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter styrket forældresamarbejdspektiv og repræsentation af de 6 læreplanstemaer i Læringsmiljøerne hele dagen

Vi indbyder forældre til refleksion over mulig udfoldelse af læreplanstemaet ”natur, udeliv og science” derhjemme, ud fra bl.a. følgende spørgsmål:

- Hvilke situationer i hverdagen er gode til at lade vores barn udforske mål, vægt, størrelse og sammenhænge?
- Hvor i vores nærmiljø har vi let adgang til at opsøge naturoplevelser med vores barn?

- Hvad kan vi sammen være nysgerrige på?
- Hvordan kan vi introducere og undersøge bæredygtighed sammen med vores barn?

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem Læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske Læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske Læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske Læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Lokal praksis og eksempler

I Institution HCA-Seden-Agedrup har vi sammen med forældreråd og Institutionsbestyrelse besluttet at et særligt fokus er forældresamarbejdet i alle læreplanstemaerne. Medarbejdere og ledelse, skal blive bedre til, gennem åbne spørgsmål, at indbyde forældrene til samarbejde, om deres barns udvikling, trivsel og læring.

Samtidig arbejder ledelse og medarbejdere i alle børnehuse målrettet med løbende tilretning af de fysiske miljøer, så kravet om at alle børn skal kunne opsøge Læringsmiljøer der repræsenterer de 6 læreplanstemaer hele dagen, er tilgodeset.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter styrket forældresamarbejdspektiv og repræsentation af de 6 læreplanstemaer i Læringsmiljøerne hele dagen

Vi indbyder forældre til refleksion over mulig udfoldelse af læreplanstemaet "kultur, æstetik og fællesskab" derhjemme, ud fra bl.a. følgende spørgsmål:

- Hvordan er vi kreative sammen i vores hjem? Og i familie og venners hjem?
- Hvilke fællesskaber baseret på forskellige normer, traditioner og værdier indgår vi i sammen med vores barn?
- Hvor har vi mulighed for at opsøge musiske, kreative, historiske, kulturelle oplevelser, som vil styrke vores barns nysgerrighed og fantasi?

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske Læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet.

Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske Læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske Læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, side 50-51

Ambitioner og fælles forpligtelse i Odense Kommune

I Odense Kommune tilstræber vi at arbejde i professionelle læringsfællesskaber

- Vi ser det som en fælles forpligtelse at skabe de optimale læringsmuligheder for alle børn.
- Vores evalueringsskulturr understøtter et dobbelt læringsfokus rettet mod børns og medarbejderes læring.
- Vi foretager systematiske og konstruktive refleksioner over praksis.
- Vi inddrager og reflekterer data i udviklingen af vores fælles praksis.

- Vi dokumenterer og reflekterer over sammenhængen mellem det pædagogiske Læringsmiljø og børnenes udbytte ift. trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Vi tager udgangspunkt i børnenes udbytte af Læringsmiljøet, når vi tilrettelægger, justerer og kvalificerer vores praksis.
- Lederne udøver faglig ledelse og fokuserer deres arbejde på den pædagogiske kerneopgave ved at facilitere og understøtte professionelle læringsfællesskaber.
- Lederne bærer ansvaret for at etablere, udvikle og forankre den systematiske evalueringskultur.

Definition

Evalueringskulturen er et udtryk for, at vi arbejder i professionelle læringsfællesskaber. Lederne er ansvarlige for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt og kritisk til, hvordan det pædagogiske Læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Systematisk refleksion over og evaluering af praksis sker med afsæt i pædagogisk dokumentation, såsom (small data) observationer af hverdagspraksis, observationer af Læringsmiljøet, børneinterviews, praksisfortællinger mfl. og (big data) sprog- og Læringsmiljøvurderinger m.fl.

[Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske Læringsmiljø?](#)

[Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske Læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?](#)

Vi har i Institution HCA-Seden-Agedrup valgt, at vi bruger vores Kaizentavler, som refleksionsværktøj i forhold til at forbedre den pædagogiske praksis, Læringsmiljøerne og ikke mindst for at styrke en professionel læringskultur i alle børnehuse. Det medarbejdere og ledere arbejder kontinuerligt og systematisk med er, at evne:

- **at udvælge fokus for og formål med den evaluering de har udvalgt.**
Hvilken pædagogisk praksis er vi nysgerrige efter at vide mere om og udvikle? Hvad er vores formål – hvad forventer vi at børnene oplever og erfarer?
- **at undersøge hvordan et Læringsmiljø ser ud i praksis.**
Hvordan vil vi undersøge, hvad børnene oplever? Hvilke tegn tror vi, der vil være på at Læringsmiljøet giver alle børn passende udfordringer? OG hvilken dokumentation vil vi indsamle for at undersøge, hvordan Læringsmiljøet imødekommer alle børns behov?
- **at vurdere hvad de har lært om Læringsmiljøet og om det de har fundet ud af, kalder på ændring i praksis.**

Hvad viser den pædagogiske dokumentation om hvordan Læringsmiljøet imødekommer alle børns behov? Hvad kan vi lære af det, set i forhold til de mål vi arbejder henimod?

- **at involvere forældrene i udvikling af børnenes lege / Læringsmiljøer hele dagen.**
Herunder de 6 læreplanstemaer.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter skabelsen af en professionel evalueringskultur

- Hvordan skaber vi en professionel evalueringskultur, hvor der systematisk dokumenteres og reflekteres over sammenhængen mellem kvaliteten af de pædagogiske Læringsmiljøer og børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse?
- Hvordan organiserer vi arbejdet, så vores fokus er på børnenes individuelle behov for støtte, guidning og udfordring i deres leg og aktiviteter?
- Hvordan arbejder vi for, at refleksion over egen og fælles praksis bliver en naturlig del af vores hverdag? Hvordan støtter vi hinanden i at være gode rollemodeller?
- Hvilke data er meningsfulde at indsamle og tage udgangspunkt i, når vi skal reflektere over vores daglige pædagogiske arbejde og børnenes udbytte heraf?
- Hvordan involveres børnene i den løbende refleksion og dokumentation?
- Eventuelt andre relevante refleksionsspørgsmål.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Der arbejdes systematisk med at udvikle en stærk evalueringskultur i Børneinstitution HCA-Seden-Agedrup, som det er fastlagt i lovgivningen og eksemplificeret på side 32. Evalueringsarbejdet med de opsatte pædagogiske mål for de 6 læreplanstemaer, beskrives ved at anskueliggøre sammenhængen mellem målene og børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. Dette gøres som beskrevet i lovgivningen hvert andet år.

Evalueringen baseres på den indsamlede dokumentation, herunder den løbende faglige dokumentation og de systematiske refleksioner, der foregår i det enkelte børnehus / læringsfællesskab blandt ledere og medarbejdere. Desuden adspørges de enkelte forældreråd, via et spørgeskema og efterfølgende dialog om, hvordan det fra et forældreperspektiv er oplevet at være inddraget i målopfyldelsen og hvad det har gjort for deres børn trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Forslag til refleksionsspørgsmål der understøtter relevant dataindsamling til evalueringen, med henblik på at kvalificere børnehusenes praksis:

- Hvilke oplysninger og dokumentation har vi brug for, for at kunne vurdere sammenhæng mellem de pædagogiske Læringsmiljøer og børnenes udbytte?
- Hvordan får vi lavet en virksom organisatorisk indsamling af netop relevant dokumentation, der kan øge vores indsigt og viden om, hvad der virker for børnene? Hvordan indtænkes forældrerådernes evaluering i den samlede evaluering?
- Hvordan får vi vigtig viden og indsigt indsamlet til evalueringen og delt på tværs af børnehuse og tværfaglige samarbejdsflader, så det medfører bedre Læringsmiljøer for børnene?
- Eventuelt andre relevante refleksionsspørgsmål.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på [Link til emu dagtilbud](#)

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk Læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen Den styrkede pædagogiske læreplan.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på [Link til emu dagtilbud](#)